

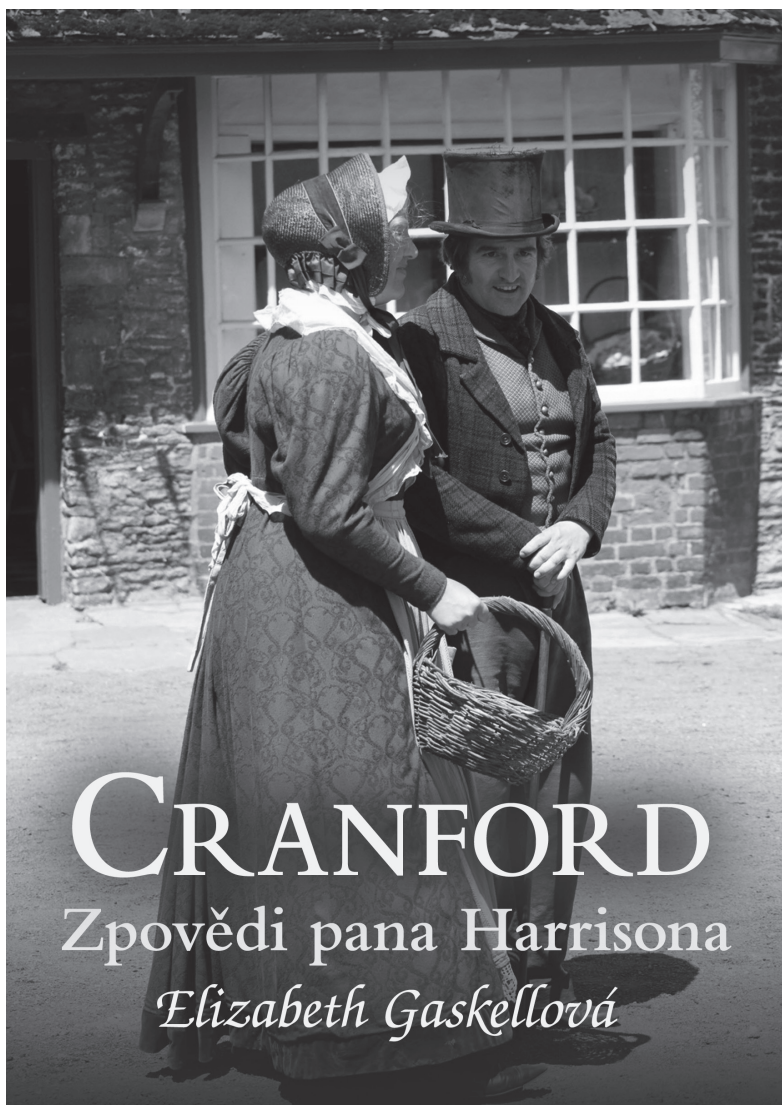

CRANFORD

Zpovědi pana Harrisona

Elizabeth Gaskellová

CRANFORD

Zpovědi pana Harrisona

Elizabeth Gaskellová

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, s. r. o., 2012

Translation © Jan Žlábek, 2012

Cover Photo © Isifa/Matt Cardy/Getty Images

ISBN 978-80-7388-631-8

CRANFORD
Zpovědi pana Harrisona

Elizabeth Gaskellová

1

Oheň vesele hořel. Má žena šla zrovna nahoru uložit dítě do postele. Charles seděl proti mně, byl velmi opálený a pohledný. Bylo moc pěkné, že jsme věděli, že můžeme strávit pár týdnů pod jednou střechou, což byla věc, kterou jsme neudělali, co jsme byli malí kluci. Byl jsem moc líný, než abych mluvil, tak jsem jedl vlašské ořechy a hleděl do ohně. Charles byl však stále neklidnější.

„Teď, když je tvoje žena nahoře, Wille, mi musíš říct, na co se tě chci zeptat už od chvíle, co jsem ji ráno spatřil. Pověz mi všechno o tom, jak ses jí dvořil a jak jsi ji získal. Chci znát návod, jak bych si také pořídil takovou okouzlující ženušku. V dopisech jsi mi řekl jenom ta nejzákladnější fakta. Tak se do toho pusť, chlape, a řekni mi všechny detaily.“

„Když ti povím všechno, bude to dlouhý příběh.“

„Neboj. Když mě to unaví, můžu jít spát a snít o tom, že jsem zase zpátky na Cejlonu, osamělý starý mládenec; a až skončíš, můžu se vzbudit, když vím, že jsem pod tvou střechou. Sakra, chlape! Bylo nebylo, jeden švarný mládenec – Tady máš začátek!“

Tak tedy: Bylo nebylo, jeden švarný mládenec pořádně váhal, kde se usadí potom, co dokončil svá lékařská studia – musím mluvit v první osobě; za švarného mládence to nepůjde. Zrovna jsem dokončil nemocniční praxi, když jsi odjel na Cejlon – a, jestli si vzpomínáš, tak jsem chtěl jet taky do zahraničí jako ty a přemýšlel jsem o tom, že bych se nabídl jako palubní lékař; zjistil jsem ale, že bych tak u své profese ztratil náležité postavení; tak jsem váhal, a zatímco jsem váhal, dostal jsem dopis od bratrance mého otce, pana Morgana – toho starého gentlemana, který psával mé matce takové dlouhé dopisy plné dobrých rad a který mi dal odměnu pět liber, když jsem souhlasil, že místo abych se vydal na moře, budu učněm u pana Howarda. Zdá se, že ten starý gentleman stále přemýšlel, že když se osvědčím, vzal by mě za svého partnera; a když na mě slyšel pochvalu od jeho dobrého přítele, který byl doktorem v Guy's, napsal návrh tohoto ujednání: měl jsem po pět let dostávat třetinu zisku; po té době polovinu; a nakonec jsem měl převzít vše. Pro někoho, kdo neměl ani vindru, to nebyla špatná nabídka, protože pan Morgan měl praxi z hlavního okresu, a i když jsem ho neznal osobně, udělal jsem si o něm

docela dobrou představu coby o úctyhodném, srdečném, nepokojném a všetečném starém mládenci, jak jsem zjistil během pouhé první půlhodiny, kdy jsem ho viděl. Myslel jsem si, že budu bydlet v jeho domě, protože byl starý mládenec a něco jako rodinný přítel, a myslím, že se bál, že bych to od něj mohl očekávat; protože, když jsem šel nahoru k jeho dveřím a vrátný nesl můj příruční kufr, uvítal mě na schodech, a když mi podával ruku a třásl s ní, řekl vrátnému: „Jerry, když chvíli počkáš, pan Harrison s tebou za chvíli půjde do svého apartmá u Jocelyn;“ a když se pak otočil ke mně, řekl mi první slova na uvítanou. Tak trochu jsem ho začal podezřívát z toho, že není příliš pohostinný, později jsem ale pochopil lépe. „U Jocelyn,“ řekl mi, „je to nejlepší místo, kam se můžu rychle dostat, a je tam spousta horečky, což je důvod, proč jsem chtěl, abyste tento měsíc přijel – špatný druh břišního tyfu, v nejstarší části města. Myslím, že se tam na týden nebo dva uvelebíte. Dovolil jsem si požádat svou hospodyni, aby tam poslala pár věcí, které tomu místu dodají trochu domáctější charakter – pohodlnou židli, krásnou vitrínu s preparáty a něco malého k snědku; dáte-li však na mou radu, mám v hlavě plán, o kterém si zítra ráno promluvíme. A teď vás už nechci nechávat stát tady na schodech; nebudu vás zdržovat od vašeho ubytování, myslím, že má hospodyně vám tam šla připravit čaj.“

Myslel jsem si, že jsem pochopil obavy toho starého gentlemana o jeho vlastní zdraví, které stavěl nad starost o to mé; neboť měl na sobě jakýsi volný šedivý kabát a na hlavě neměl žádný klobouk. Divil jsem se ale, že mě nepozval dovnitř

a místo toho mě nechal stát na schodech. Teď si myslím, že jsem se mýlil, když jsem myslel, že se bojím, aby nechytil rýmu; jenom nechtěl, abych ho viděl nedbale oblečeného. A protože mi jeho dům neposkytl přístřeší, nebyl jsem dlouho v Duncombu, než jsem pochopil přednosti toho, když člověk svůj dům považuje za hrad, do kterého nikdo nesmí, a dobře jsem pochopil, proč pan Morgan vždycky chodí mluvit s každým mezi dveřmi. Že tak přijal i mne, byl pouhý zvyk. Zakrátko jsem se po jeho domě mohl volně pohybovat.

V mém pokoji byly jasné znaky pozornosti a prozíravosti ze strany někoho, kým nemohl být bezpochyby nikdo jiný než pan Morgan. Byl jsem moc líný, než abych ten večer něco dělal, a tak jsem seděl u malého arkýřového okna, které se tyčilo nad Jocelyniným obchodem, a díval se na ulici. Duncombe se nazývá městem, já bych to však nazval vesnicí. Z pohledu od Jocelyn je to velmi malebné místo. Domy jsou jakékoli, jen ne pravidelné; možná nemají mnoho detailů, přesto však vypadají pěkně; nemají ty ploché vstupní arkýře jako mnohá namyšlenější města. Sem tam nějaké arkýřové okno – občas štít tyčící se do nebes – občas vyčnívající zvýšené podlaží – to vše na ulici vytvářelo krásný výsledek světla a stínů; a ty domy měly zvláštní vzhled díky tomu, že omítka některých byla obarvena takovou tou růžovou, jakou má savý papír, a které tak více než co jiného připomínaly katedrálu v Mohuči. Možná je to dost kýčovitě, v mé hlavě má však ta barva určitou hřejivost. Sem tam měl nějaký z domů vepředu dvorek, s trávníkem po obou stranách dlážděné cesty a jedním či dvěma stromy – lípami

nebo kaštany – které napínaly své mohutné čnicí větve do ulice a při letních přeprškách tak na dláždění vytvářely suchá místa, kde se mohl člověk schovat.

Zatímco jsem seděl u toho arkýřového okna a přemýšlel o rozdílu mezi tímhle místem a podnájemem v srdci Londýna, který jsem opustil před pouhými dvanácti hodinami – okno bylo otevřené a i když jsem byl v centru města, jediné vůně, které jsem cítil, nebyl prach a dým z – ulice – ale vůně z truhlíků s rezedami na parapetu; a jediné zvuky, které jsem slyšel z této hlavní ulice, byly hlasy matek volající své děti, které si hrály, do postelí a zvon staré fary odbíjející v osm hodin na připomenutí nočního klidu: zatímco jsem tam tak zahálčivě seděl, otevřely se dveře a malá pokojská se uklonila a řekla –

„Prosím, pane, paní Muntonová vás pozdravuje a ráda by věděla, jak se po cestě cítíte.“

Vida! Není to srdečné a milé? Napadlo by i třeba mého nejlepšího kamaráda z nemocnice Guy's udělat něco takového? A zatím paní Muntonová, jejíž jméno jsem nikdy předtím neslyšel, bude nepochybně celá znepokojená, dokud nebudu moci ulevit její myslí tím, že jí nechám vyřídit, že se mám docela dobře.

„Že paní Muntonovou pozdravuji a mám se docela dobře: a že jí velmi děkuji.“ Bylo na místě říct „docela dobře“, protože „velmi dobře“ by zničilo zájem, který o mě paní Muntonová očividně pojala. Dobrá paní Muntonová! Zlatá paní Muntonová! A nejspíš také mladá – krásná – bohatá – ovdo-
vělá paní Muntonová! Mnul jsem si ruce radostí a pobavením,

a když jsem se vrátil na svou pozorovatelnu, začal jsem dumat, ve kterém domě paní Muntonová bydlí.

Znovu krátké zaklepání a ta malá pokojská –

„Prosím, pane, slečny Tomkinsonové vás pozdravují a rády by věděly, jak se po cestě cítíte.“

Nevím proč, ale jméno slečen Tomkinsonových nemělo takový zvuk jako paní Muntonové. Přesto bylo velmi pěkné, že se slečny Tomkinsonové takto zeptaly. Přál jsem si jen, abych nebyl tak naprosto přímočarý. Skoro jsem se styděl, že jim nemohu vzkázat, že jsem dosti vyčerpán a znaven a že jsem od svého příjezdu dvakrát omdlel. Kdyby mě alespoň bolela hlava! Zhluboka jsem se nadechl: hrud' byla v naprostém pořádku; nastydlý jsem nebyl; tak jsem znovu odpověděl –

„Mnohokrát slečnám Tomkinsonovým děkuji; nejsem příliš unaven; přijatelně – a posílám pozdravení.“

Malá Sally sotva sešla dolů a už se opět vrátila, veselá a zadýchaná –

„Pan a paní Bullockovi vás zdraví, pane, a doufají, že se po té cestě cítíte dobře.“

Kdo by očekával takovou vlídnost od někoho s tak nepříkrášleným jménem?¹ Pan a paní Bullockovi byli pravda méně zajímaví než jejich předchůdci, přesto jsem vděčně odpověděl –

„Mé pozdravení; spánek mě dokonale zotaví.“

Stejný vzkaz za chvíli přišel ještě od jedné či dvou osob s vlídným srdcem. Skutečně jsem si přál, abych neměl tak rů-

1 „Bullock“ znamená anglicky „vůl“ (zvíře), vulgárně pak „kecy!“; pozn. překl.

žové líce. Báł jsem se, že bych mohl to srdečné město zklamat, kdyby jeho obyvatelé viděli, jaký jsem zdravý mladík. A skoro jsem se styděl za to, že jsem přiznal, jak velkou mám chuť na večeři, když se Sally přišla zeptat, co si dám. Hovězí steaky zněly tak lákavě; raději jsem si měl dát nějakou řídkou kaši. Steaky to však vyhrály. Tak radostnou atmosféru, jaká je v tomto městě projevována každému, kdo přijede z cest, bych snad radši skoro nechal ujít. Mnoho skoro stejných lidí se tě takto vyptává – toho skvělého, urostlého snědého mládence, jakým jsi – jedině Sally mě tehdy ušetřila náporu zvědavých otázek.

2

Dalšího rána, ještě než jsem dojedl snídani, přišel pan Morgan. Byl to ten nejupravenější malý muž, jakého jsem kdy viděl. Zním tu lásku, s níž se lidé drží toho stylu oblékání, který byl v oblibě, když byli *beaux et belles*² a dostávalo se jim nejvíce obdivu. Nechtějí uvěřit, že jejich mládí a krása jsou už pryč, a myslí si, že současný módní styl je nevkusný. Pan Morgan se například co hodinu osopí na dlouhé kabáty, například, a licousy. Bradu má vždy dokonale oholenou, nosí středně dlouhý černý kabát a tmavě šedé pantalóny; a při ranní obchůzce svých městských pacientů má naprosto vždy ty nejlesklejší a nejčernější vojenské holínky, s hedvábnými

2 *Beaux et belles* – francouzsky „krásní a nádherné“; pozn. překl.

střapci visícími po obou stranách. Když jde kolem desáté hodiny domů a připravuje se vyjet obhlédnout své pacienty na venkově, nazuje si ty nejfrajerštější vysoké boty, které jsem kdy viděl; má je od nějakého báječného ševce někde sto mil daleko. Jeho vzhled je to, čemu člověk říká „ulíznutý“; jiné slovo pro to není. Byl očividně trochu v rozpacích, když mě uviděl v mém snídaňovém úboru, který jsem si s sebou přivezl od kamarádů z Guy's; s nohama u krbu, na židli balancující na zadních nohách (což byl způsob sezení, který se mu, jak jsem později zjistil, zvláště příčil), s pantoflemi na nohou (což také „mimo ložnici“ považoval za cosi velmi nepořádného a gentlemana nehodného); zkrátka, jak jsem posléze zjistil, každý předsudek, který vůči mně měl, byl mým vzhledem při jeho první návštěvě jedině rozlícen. Položil jsem knihu a zvedl jsem se, abych ho uvítal. Stál, v ruce klobouk a vycházkovou hůl.

„Přišel jsem zjistit, zda mě můžete doprovodit na mé ranní obchůzce a seznámit se s několika našimi přáteli.“ Zaznamenal jsem v jeho hlase trochu chladu způsobeného zklamáním z mého vzezření, přestože jeho rozhodně nenapadlo, že by to mohlo být nějakým způsobem znát. „Hned budu připraven, pane,“ řekl jsem a pádl jsem do ložnice, až příliš šťastný, že mohu uniknout jeho zkoumavému oku.

Když jsem se vrátil, dal mi různými nepopsatelnými odkašláními a váhavými zvuky najevo, že není spokojen s mým oděvem. Stál jsem připravený, v ruce klobouk a rukavice; stále se však neměl k tomu, aby mě vybídl, že vyrazíme na naši

obchůzku. Byl jsem čím dál tím více zarudlý a bylo mi horko. Nakonec řekl –

„Odpusťte mi, můj drahý mladý příteli, ale mohu se vás optat, zda nemáte nějaký jiný kabát krom tohoto – žaketu, říkáte tomu tak, že? V Duncombu dosti dbáme na to, co je vhodné, řekl bych; a na prvním dojmu hodně záleží; Buďte profesionál, drahý pane. Barva oděvu je u naší profese černá. Odpusťte mi, že mluvím tak na rovinu; myslím, že jsem tu však *in loco parentis*³.“

Byl tak vlídný, tak nezálužný a popravdě i tak přátelský, že jsem cítil, že by bylo dětinské něco namítat; v srdci jsem cítil trochu odpor k tomu, že je se mnou takto zacházeno. Zamumlal jsem však: „Zajisté, pane, pokud si to přejete;“ a ještě jednou jsem se vrátil do ložnice převléct si kabát – chudák můj žaket.

„Tamty kabáty, pane, dávají muži až příliš sportovní vzhled, který se zrovna nehodí k učeným profesím; spíš jako kdybyste tam jel na lov, než že byste měl být místním Galénem či Hippokratem.“ Vlídne se usmál, protože jsem potlačil své povzdychnutí; abych řekl pravdu, spíše jsem se těšil – vlastně jsem se tím chlubil na Guy's – na lovy, které jsem doufal podnikat s loveckými psy; Duncombe byl totiž slavný lovecký okres. Všechny tyhle představy však úplně zmizely, když mě pan Morgan zavedl na dvůr hostince, kde stál koňský handlíř, který byl na cestě na trh v sousedství, a „důrazně mi doporučoval“

3 *In loco parentis* – latinsky „na místě rodičů“, „místo rodičů“; pozn. překl.

– což se v daných podmínkách rovnalo příkazu – abych si místo jednoho pěkného výstavního koně, který podle slov toho handlíře „přeskočí jakoukoli překážku, na kterou ho navedu“, pořídil raději malého užitečného a rychle klusajícího hnědého valacha. Pan Morgan byl očividně potěšen, když jsem vyhověl jeho přání a vzdal jsem se všech nadějí na občasný lov.

Po tom nákupu byl mnohem sdílnější. Řekl mi o svém plánu, že mi zařídí vlastní dům, což vypadalo mnohem úctyhodněji, neřku-li profesionálněji než bydlet v podnájmu; a potom taky řekl, že nedávno ztratil přítele, kolegu doktora ze sousedního města, který po sobě zanechal vdovu s malým příjmem, která by se mnou velmi ráda žila a dělala paní domácnosti; čímž by se snížily výdaje.

„Je to dobře vychovaná žena,“ řekl pan Morgan, „nakolik mohu soudit podle těch několika málo setkání; kolem pětadvaceti nebo tak; a skutečně by vám mohla pomoci s jemnou etiketou naší profese – s tím mimořádně delikátním přístupem, kterému se musí každý muž naučit, pokud chce, aby se mu v životě dařilo. Tady bydlí paní Muntonová, pane,“ řekl a náhle se zastavil u velmi neromanticky vyhlížejících zelených dveří s mosazným klepadlem.

Neměl jsem ani čas se zeptat: „Kdo je paní Muntonová?“ a už nám bylo řečeno, že paní Muntonová je doma, a my následovali spořádanou postarší služebnou do obývacího pokoje. Paní Muntonová byla vdova po bývalém faráři, bylo jí něco přes šedesát a byla docela hluchá; ale stejně jako všichni hluší lidé, které jsem viděl, velmi ráda mluvila; možná proto, že teh-

dy měla přehled o tématu hovoru, což jí unikalo, když začal mluvit někdo jiný. Trpěla chronickými neduhy, které jí občas znemožňovaly chodit ven; a ti milí lidé z města ji měli ve zvyku chodit navštěvovat a posedět s ní a přinášeli jí ty nejnovější, nejčerstvější, nejvybranější novinky; její pokoj byl tedy centrem duncombských drbů – nikoli ovšem pomluv; mezi drby a pomluvami dělám rozdíl. Teď si představ ten rozdíl mezi tou ideální a skutečnou paní Muntonovou. Místo pošetilé představy krásné vdovy v rozpuku, něžně se strachující o cizincovo zdraví, jsem viděl domáčkou, upovídanou starou osobu s bystrým a všímavým okem a v její tváři známky utrpení; její způsoby i šaty byly sice bez kudrlinek, přesto to však byla bezesporu dáma. Mluvila k panu Morganovi, dívala se však na mě; a já si všiml, že nic, co dělám, neuniká její pozornosti. Pan Morgan mě rozhněval svými obavami, zda se mnou má pochlubit; velmi mile se však snažil uvést sluchu paní Muntonové všechny okolnosti sloužící k mé dobré pověsti, neboť dobře věděl, že ani městský vyvolávač nemá lepší možnosti, jak o mně všechno roztroubit, než ona.

„Co byla ta zmínka, kterou jste mi říkal o siru Astleym Cooperovi?“ zeptal se mě. Byla to ta nejobyčejnější poznámka na světě, kterou jsem řekl, když jsme byli na cestě, a já se styděl, že ji musím opakovat: odpovídala však záměru pana Morgana, a tak než nastala noc, celé město slyšelo, že jsem byl oblíbeným žákem sira Astleyho⁴ (viděl jsem ho jen dvakrát v životě); a pan

4 Sir Astley Paston Cooper (1768–1841) byl významný britský lékař; pozn. překl.

Morgan se bál, že hned, jak si uvědomí mou pravou hodnotu, mohl by mě sir Astley povolat, abych mu pomáhal s jeho povinnostmi lékaře královské rodiny. Do toho rozhovoru byla vtačena každá sebemenší informace, která by mi mohla přidat na důležitosti.

„Jednou jsem slyšel, že sir Robert Peel⁵ řekl panu Harrisonovi, otci našeho mladého přítele, že – měsíc bývá v srpnu mimořádně výrazný a světlý.“ – Jestli si vzpomínáte, Charles, můj otec, byl vždy pyšný, že když pobýval v Grange poblíž Biddicombe, prodal rukavice siru Robertovi, a já myslím, že tehdy to bylo jedinkrát, kdy dobrý pan Morgan navštívil mého otce; paní Muntonová však na mě po této nevinné poznámce hleděla s dvojnásobným respektem; o pár měsíců později jsem byl pobaven, když jsem se s touto zmínkou setkal znovu, tentokrát však proměněnou v tvrzení, že můj otec je blízkým přítelem premiéra a že je vlastně jeho rádcem ve většině opatření prováděných ve veřejném životě. Nevěřičně jsem zíral, napůl rozhořčen a napůl pobaven. Pan Morgan vypadal tak spokojeně potěšen celkovým výsledkem onoho rozhovoru, že jsem se neobtěžoval kazit to nějakým vysvětlením; a pochopitelně jsem v té době neměl skoro žádnou představu o tom, že drobné zmínky bývají ve městě Duncombe semínky velkých událostí. Když jsme opustili

5 Sir Robert Peel (1788–1850) byl britský státník, člen konzervativní strany, premiér a ministr vnitra; jako ministr vnitra se podílel na vytvoření nové koncepce policie – příslušníkům vzniklých jednotek se dodnes v Anglii neformálně říká „bobbies“, v Irsku pak „peelers“ (odvozeno od jeho křestního jména, resp. příjmení); pozn. překl.

paní Muntonovou, byl pan Morgan v mírně komunikativní náladě.

„Možná vám to přijde jako zvláštní statistický údaj, ale pět šestin majitelů domů majících určité postavení jsou v Duncombu ženy. Máme tu bohatou hojnost vdov a starých panen. Vlastně myslím, drahý pane, že vy a já jsme zde skoro jediní gentlemani – samozřejmě vyjma pana Bullocka. Tím gentlemani myslím opravdové muže. Musíme pamatovat, pane, na to, že mnoho příslušnic jemného pohlaví na nás spoléhá, pokud jde o vlídnost a ochranu, kterou jim každý muž, který je hoden toho slova, vždycky rád poskytne.“

Paní Tomkinsonová, ke které jsme šli potom, na mě nedělala dojem, že by nějak zvlášť potřebovala mužskou ochranu. Byla to vysoká, vyzáblá mužatka, která byla obklopena atmosférou vzdoru, přirozeně; tu však kvůli panu Morganovi zjemnila a zmírnila, jak jen to šlo. Ten, jak se mi zdálo, stál před tou dámou v jistém úžasu, neboť byla velmi strohá a přímočará a očividně byla pyšná na svou rozhodnou povahu a upřímnou mluvu.

„Takže toto je ten pan Harrison, o kterém jsem od vás tolik slyšela, pane Morgane? Z toho, co jsem slyšela, musím říct, že jsem čekala něco trochu víc – hm – hm! Je však ještě mladý; je mladý. Z popisu pana Morgana jsme všichni očekávali Apollóna a Asklépia v jednom; nebo bych se možná mohla omezit jen na Apollóna, neboť on byl, jak myslím, bohem lékařství!“

„Jak mě mohl pan Morgan popisovat, aniž mě viděl?“ ptal jsem se sám sebe.

Slečna Tomkinsonová si nasadila brýle a přizpůsobila je svému římskému nosu. Náhle se uvolnila ze své přísné zkoumavosti a řekla panu Morganovi – „Musíte ale vidět Caroline. Málem jsem na to zapoměla; podniká něco s děvčaty, ale já pro ni zavolám. Včera ji hrozně bolela hlava a byla moc bledá; měla jsem z toho velmi špatný pocit.“

Zazvonila na zvonek a požádala služebnou, aby přivedla slečnu Caroline.

Slečna Caroline byla její mladší sestra – mladší o dvacet let; takže ji slečna Tomkinsonová, které bylo přinejmenším pětadvacet, považovala za dítě. Pokud byla považována za dítě, byla také jako dítě hýčkána a opečovávána; protože byla jako dítě předána do péče své starší sestře; a když jí zemřel otec a ony musely nějak zafinancovat školu, podnikla slečna Tomkinsonová všemožná složitá opatření a odpírala si veškerá potěšení a obětovala vše, jen aby „Carry“ nemusela pocítit změnu jejich situace. Moje žena mi řekla, že jednou slyšela, že si ty sestry chtěly pořídit dost hedvábí, aby z něj s trochou obratnosti udělaly dvoje šaty; slečna Carry však toužila po voláncích nebo nějakých takových ozdobách; a slečna Tomkinsonová se beze slova vzdala svých šatů, aby z toho vyrobily jedny nádherné, jak si Carry přála; a nosila svoje staré obnošené stejně vesele, jako by to byl ženevský samet. To vypovídá o vztahu těch dvou sester více než co jiného a myslím, že je dobře, že jsem to zmínil už takhle brzy; protože tohle bylo dlouho předtím, než jsem poznal skutečnou dobrotu slečny Tomkinsonové, a nejdřív jsme se docela pohádali. Když vešla,

vypadala slečna Caroline velmi křehce a neduživě; byla tak jemná a citlivá, jako byla slečna Tomkinsonová tvrdá a zmužilá; a měla takový zvyk říkat: „Ach sestro, jak jen můžeš?“ když slečna Tomkinsonová řekla něco šokujícího, který jsem nikdy neměl rád – zvláště, když byl doprovázen určitým nesouhlasným pohledem na přítomnou společnost, jako by si přála, aby všichni poznali, že je *výstředním* chováním své sestry pohoršena. Teď už mezi sestrami nevládla oddanost. Soukromá námitka může věci zlepšit – přesto musím říci, že jsem začal mít mluvu a způsoby slečny Tomkinsonové čím dál tím raději; nemám však rád to, jak se někteří lidé distancují od toho, co by nemuselo být v rámci jejich vztahů příliš populární. Víím, že jsem se slečnou Caroline mluvil jen krátce, když se mě zeptala, zda jsem schopný snést ten posun z „velké metropole“ do malé vesničky. Za prvé, proč to nemohla nazvat „Londýnem“ či „městem“ a spokojit se s tím? A dále, proč nemá ráda místo, které je jejím domovem, natolik, aby doufala, že každý, kdo je pozná stejně dobře jako ona, si je zamiluje?

Uvědomoval jsem si, že v rozhovoru s ní jsem byl poněkud úsečný, a všiml jsem si, že mě pan Morgan sleduje, i když předstíral, že poslouchá, jak mu slečna Tomkinsonová šeptá popis symptomů jeho sestry. Když jsme byli zase na ulici, spustil: „Můj drahý mladý příteli –“

Trhl jsem sebou; během rána jsem si všiml, že když se mi chystá dát nějakou malou ne zrovna příjemnou radu, vždycky začíná: „Můj drahý mladý příteli.“ Přesně tak to udělal s tím koněm.

„Můj drahý mladý příteli, měl bych vám dát jednu nebo dvě rady ohledně vašeho chování. Velký sir Everard Home⁶ říkával: ‚Dobrý lékař by měl mít buď velmi dobré, nebo velmi špatné způsoby.‘ V tom druhém případě musí být obdařen takovými schopnostmi a znalostmi, které mu zajistí, že bude vyhledáván, ať už je jeho chování jakékoli. Obhroublost vám však způsobí nechvalnou pověst. Abernethy⁷ je toho příkladem. Zálibu ve špatném chování jsem nepovažoval za příliš vhodnou. Snažil jsem se proto osvojit si pozornou a úzkostlivou slušnost, která kombinuje lehkost a eleganci se starostlivou péčí a zájmem. Nevím, zda jsem ve snaze o tento ideál uspěl (takových není mnoho); doporučuji vám však o tyto způsoby usilovat, neboť jsou velmi vhodné pro naši profesi. Vžijte se do svých pacientů, drahý pane. Ve svém dobrém srdci máte jistě soucítění, abyste skutečně cítil bolest, když posloucháte, jak vám popisují své utrpení, a je potěší, když na vašem vstupuvidí vyjádření tohoto citu. Je to vlastně chování, pane, co v naší profesi vytváří osobnosti. Za příklad bych nevedl sebe – rozhodně ne; ale – Tady bydlí pan Hutton, náš farář; jedna ze služebných je indisponována a já rád využiji této příležitosti k tomu, abych vás představil. Náš rozhovor můžeme dokončit jindy.“

6 Sir Everard Home (1756–1832) byl britský lékař známý tím, že jako první popsal zkamenělinu pravěkého vodního živočicha *Ichtyosaura*, a také pravděpodobně plagoval lékařské studie svého švagra; pozn. překl.

7 John Abernethy (1764–1831), britský lékař, který se proslavil sepsáním jedné z prvních populárních lékařských knih určených i pacientům; a také svým bezohledným a hrubým zacházením s nimi; pozn. překl.

Netušil jsem, že jsme vedli rozhovor, neboť na ten je, myslím, zapotřebí účasti dvou osob. Proč včera večer pan Hutton neposlal nikoho, aby se optal na mé zdraví, jak to tu bývá zvykem? Cítil jsem se poněkud dotčen.

3

Fara byla na severní straně ulice, na konci, který ústil směrem ke kopcům. Byl to dlouhý nízký dům ustupující za okolní stavby; mezi dveřmi a ulicí byl dvůr s dlážděnou cestičkou a starou kamennou nádržkou na pravé straně dveří; pod okny kvetl kokořík. Někdo se díval zpoza záclon; protože se dveře jako zázrakem otevřely hned, když jsme k nim došli; vešli jsme do dolní místnosti, která sloužila jako hala; všude byly koberce a u okna hluboké staromódní sezení a u krbu holandské dlaždičky; po tom horkém slunci na bílo-červené ulici to bylo celé velmi chladivé a osvěžující.

„Bessie není moc dobře, pane Morgane,“ řekla ta sladká dívka okolo jedenácti let, která nám otevřela dveře. „Sophy chtěla, abych pro vás poslala; ale papa říkal, že si je jistý, že

dnes brzy ráno přijdete, a taky jsme si uvědomovali, že jsou tu i jiní nemocní lidé, kteří vás potřebují.“

„Pan Morgan je tady, Sophy,“ řekla a otevřela dveře do vnitřního pokoje, do kterého vedl jeden schod; pamatuji si to velmi dobře, protože jsem na něm málem spadl, tolik mě zaujal ten obraz uvnitř. Vypadalo to jako obraz – skoro, viděný skrz rám dveří. Zvláštní směs karmínové a mořské zelené v tom pokoji a za ním slunečná zahrada; velmi nízké křídlové okno otevřené jantarovému vzduchu; trsy bílých růží, které nakukovaly dovnitř; a Sophy sedící na zemi na polštáři. Zpoza její hlavy přicházelo světlo a u ní seděl její malý statný bratr s kulatýma očima a ona ho učila abecedu. Jak jsem si všiml, byla to pro něj nesmírná úleva, když jsme vešli; a byl bych hodně překvapen, kdyby se znovu nechal snadno vtáhnout do čtení své lekce, potom, co byl vyslán, aby došel pro otce. Sophy poklidně vstala; a pochopitelně, že jsme si byli pouze představeni a to je vše, a ona pak zavedla pana Morgana nahoru, aby se podíval na její nemocnou služebnou. Zůstal jsem v místnosti sám. Vypadalo to tolik jako domov, že jsem náhle poznal celou krásu toho slova. Byly tu knihy a studie a záznamy o zaměstnancích; na zdi v barvě mořské zelené visely jedna nebo dvě podobizny vyvedené vodovými barvami; jedna, tím jsem si byl jistý, byla Sophyina matka. Židle a pohovka byly pokryty čínčem, stejným jako záclony – malá krásná růže na bílém pozadí. Nevím, kde se vzala ta karmínová, ale jsem si jistý, že tam bylo něco karmínového; možná koberec. Vedle okna byly prosklené dveře

a jediný krok vás zavedl na zahradu. Nejprve tam byl trávník, hned pod okny, a potom rovné šterkové cestičky s lemováním a úzkými květinovými záhony po obou stranách, jež byly nejkrásnější a nejpěknější na konci srpna, jako byl tehdy; a za těmi květinovými záhony byly ovocné stromy seříznuté tak, aby chránily zelinářskou zahradu, jež byla mezi nimi.

Zatímco jsem se rozhlížel kolem, přišel jakýsi gentleman, což byl jistě farář. Bylo to trochu trapné, neboť jsem musel vysvětlit, proč tady jsem.

„Přišel jsem s panem Morganem; jmenuji se Harrison,“ řekl jsem a uklonil jsem se. Viděl jsem, že ho to vysvětlení příliš neuspokojilo, posadili jsme se však a mluvili jsme o dané roční době nebo něčem takovém, dokud se Sophy a pan Morgan nevrátili. Pak jsem viděl pana Morgana ustupovat. V přítomnosti muže, kterého respektoval jako pana faráře, ztratil své upjaté a strojené způsoby, které obvykle míval, a byl klidný a důstojný; ne však tak důstojný jako pan farář. Nikdy jsem neviděl nikoho, jako byl on. Byl velmi klidný a rezervovaný, občas až nepřítomný; sám jeho vzhled nebyl nijak oslnivý; byl to však ten muž, kterého když potkáte a mluvíte s ním, smeknete vždy klobouk. Příčinou toho byl jeho charakter – charakter, o kterém nikdy nepřemýšlel, který se však projevoval v každém jeho slově, pohledu, pohybu.

„Sophy,“ řekl, „vypadá to, že panu Morganovi je velice horko; nemohla bys mu jít nasbírat pár jargonelek⁸ od jižní

8 Jargonelky – odrůda hrušek; pozn. překl.

zdi? Jsem překvapen, že jsou už zralé. Naše jargonelky jsou letos mimořádně brzy.“

Sophy šla do té slunné zahrady a já ji viděl, jak bere hrábě a plachtu, očividně na ty hrušky, na které nedosáhne. V sálónku začalo být chladno (později jsem zjistil, že ten chlad je zapříčiněn tím, že je zde dlážděná podlaha) a já si řekl, že bych se rád šel ohřát na sluníčko. Řekl jsem, že té mladé dámě půjdu pomoci; a aniž bych čekal na odpověď, odešel jsem na slunečnou zahradu plnou vůní, kde včely poletovaly z květu na květ a neustále vydávaly zvuk svědčící o tom, jak mají napilno. Myslím, že Sophy si nad česáním toho ovoce začala trochu zoufat a ocenila mou pomoc. Zrovna jsem přemýšlel, že nemělo smysl česat je takhle brzy, když jsem zjistil, že se máme vrátit dovnitř hned, jak je nasbíráme. Procházka po zahradě by se mi líbila, Sophy však šla s hruškami přímo k domu a mně nezbývalo než ji následovat. Zatímco jsme je jedli, dala se do vyšívání: velmi brzy jsme je dojedli, a když farář dokončil rozhovor s panem Morganem o nějakých chudých lidech, zvedli jsme se k odchodu. Byl jsem rád, že toho o mně pan Morgan řekl tak málo. Nesnesl bych, kdybych měl na faře vyprávět o siru Astleyem Cooperovi nebo siru Robertu Peelovi; nemohl jsem vystát ani příliš zmínek o mých „skvělých příležitostech k získání důkladné znalosti své profese“, které jsem ho slyšel popisovat slečně Tomkinsonové, zatímco jsem mluvil s její sestrou. U faráře mě toho však ušetřil. Když jsme odešli, bylo načase osedlat koně a pustit se na cestu po venkově, což se mi líbilo.

4

Obyvatelé Duncombu začali postupně pořádat večírky na mou počest. Pan Morgan mi řekl, že je to kvůli mně, jinak nemyslím, že bych na to přišel. Byl však rád za každé nové pozvání a mnul si ruce a tlumeně se smál, jako by to byl i kompliment jemu, což vlastně byl.

Zatím se vyřešila ta dohoda s paní Rosovou. Přiveze si svůj nábytek a dá ho do domu, za který budu platit nájem. Bude dělat paní domu a na oplátku nebude platit nic za svůj podíl. Pan Morgan vybral dům a radoval se z toho, že mi může radit a pomáhat vyřídit mé záležitosti. Z části mi to bylo jedno, z části jsem byl pobaven a vůbec nijak jsem se nezapojoval. Dům, který mi vybral, byl blízko jeho domu; dole měl dva pokoje, přičemž do každého vedly z venku prosklené dveře,

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.